

11. oktober 2011

Afgrænsning af yderområder

Kampagnens afgrænsning af yderområder

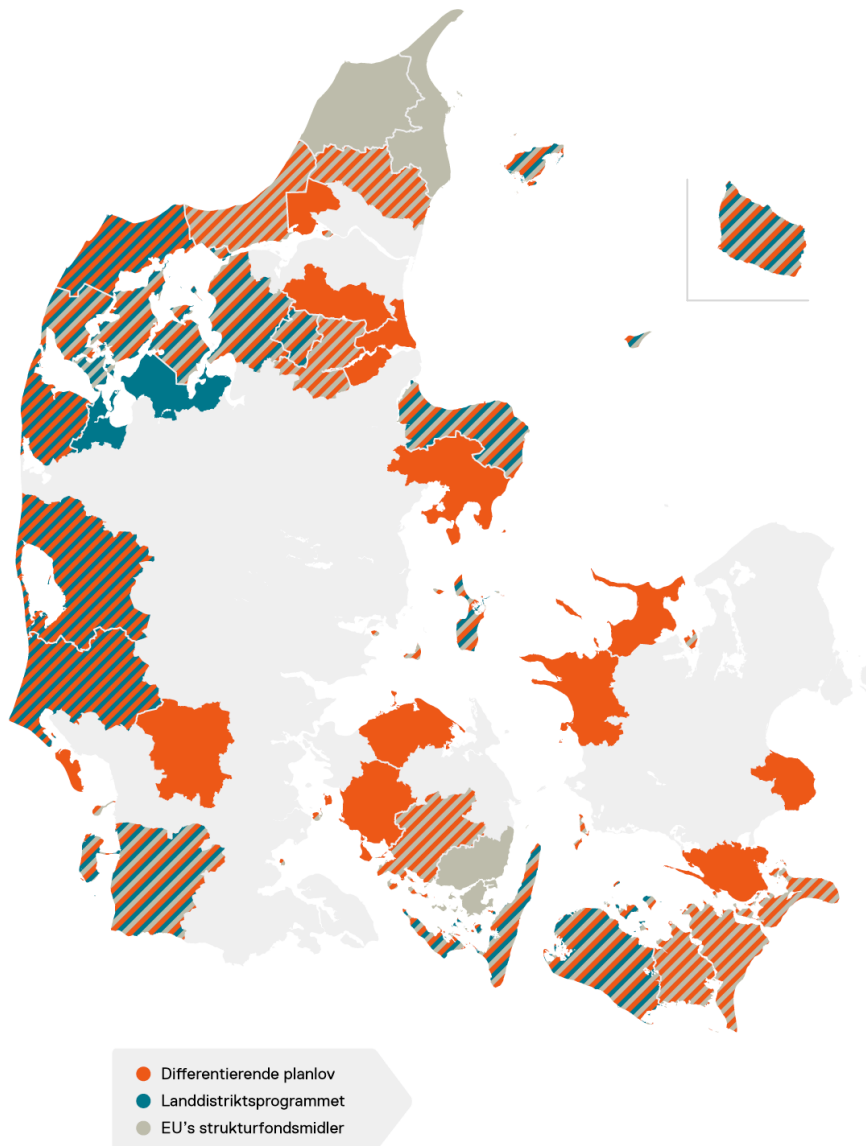
Kampagnen tager udgangspunkt i en afgrænsning, der sammenfatter yderområderne ifølge tre officielt anvendte definitioner:

- Planlægning (planloven): Kommuner udenfor Københavnsområdet og det østjyske bybånd, hvor 40 % af befolkningen bor uden for bymæssig bebyggelse, samt ikke-brofaste øer.
- Landdistriktsprogrammet, 2007-13 (Fødevareministeriet): Yderkommuner ift. en sammenvejning af 14 geografiske og samfundsøkonomiske kriterier, herunder urbaniseringsgraden, udviklingen i befolkning og beskæftigelse mv.
- Strukturfondsmidler (EU): Yderområder og overgangsområder på baggrund af kriterierne lav erhvervsindkomst og svag befolkningsudvikling.

Kampagnesekretariatet
Borgergade 111
DK - 1300 København K

T: +45 33 33 99 10
E: info@stedet-taeller.dk

www.stedet-taeller.dk

Yderområder forstås således som de kommuner og ikke-brofaste øer, der er omfattet af den differentierede planlov, kategoriseret som yderkommuner i forhold til uddeling af landdistriktsmidler af Fødevareministeriet og/eller kategoriseret som yderområder og overgangsområder i forhold til EU's strukturfondsmidler.

Følgende 34 kommuner kan herefter kategoriseres som yderområde:

Assens, Bornholm, Brønderslev, Faaborg-Midtfyn, Fanø, Frederikshavn, Guldborgsund, Hjørring, Jammerbugt, Langeland, Kalundborg, Lemvig, Lolland, Læsø, Mariagerfjord, Morsø, Norddjurs, Nordfyn, Odsherred, Rebild, Ringkøbing-Skjern, Thisted, Tønder, Samsø, Skive, Stevns, Struer, Svendborg, Syddjurs, Varde, Vejen, Vesthimmerland, Vordingborg, Ærø.

Hertil kommer følgende ikke-brofaste øer: Aarø (Haderslev Kommune), Barsø (Aabenraa Kommune), Egholm (Aalborg Kommune), Endelave (Horsens Kommune), Hjarnø (Hedensted Kommune), Mandø (Esbjerg Kommune), Orø (Holbæk Kommune), Tunø (Odder Kommune), Agersø og Omø (begge i Slagelse Kommune).

Baggrund

I dansk sammenhæng er der ikke én fast definition eller opdeling af yderområder i forhold til det øvrige land. Begrebet yderområde betegner gennemgående områder domineret af landdistrikter, som er afsides beliggende i forhold til de nationale vækstcentre i Østjylland og Hovedstadsområdet.

Den geografiske afgrænsning af yderområder varierer imidlertid efter, i hvilken sammenhæng afgrænsningen anvendes. Kampagnen tager udgangspunkt i en geografisk afgrænsning, der sammenfatter yderområderne ifølge de officielt anvendte og politisk vedtagne definitioner i forhold til planlægning, Fødevareministeriets definition i forhold til landdistriktsmidler og EU's strukturfondsmidler.

I det følgende gennemgås de tre definitioner af Danmarks yderområder som ligger til grund for kampagnens afgrænsning:

- Yderområder i den fysiske planlægning (planloven)
- Landdistriktsprogrammets kategorisering af yderkommuner (Fødevareministeriet)
- Kategorisering af yderområder og overgangsområder i forhold til EU's strukturfondsmidler

Yderområder i den fysiske planlægning

Kommuner i yderområder omfattet af den differentierede planlov.

Kilde: Folketinget vedtog den 3. maj 2011 en række ændringer i planloven, som opfølgning på regeringens udspil fra september 2010 "Danmark i balance i en global verden".

Folketinget vedtog den 3. maj 2011 en række ændringer i planloven for at sikre bedre muligheder for lokal udvikling i Danmarks yderområder. Ændringerne vedrører boliger og erhverv i landzone, planlægning i kystnærhedszonen og planlægning for store udvalgswarebutikker i Danmarks yderområder.

Af ovenstående kort fremgår de kommuner, der er defineret som yderområder i den differentierede planlov. Yderområder defineres her som kommuner udenfor Københavnsområdet og det østjyske bybånd, hvor 40 % af befolkningen bor uden for bymæssig bebyggelse, samt de ikke-brofaste øer.

De nye bestemmelser for yderområderne omfatter 29 kommuner:

Assens, Bornholm, Brønderslev, Faaborg-Midtfyn, Fanø, Guldborgsund, Jammerbugt, Kalundborg, Langeland, Lemvig, Lolland, Læsø, Mariagerfjord, Morsø, Norddjurs, Nordfyn, Odsherred, Rebild, Ringkøbing-Skjern, Samsø, Stevns, Syddjurs, Thisted, Tønder, Varde, Vejen, Vesthimmerland, Vordingborg, Ærø samt ikke-brofaste øer: Aarø, Agersø, Barsø, Drejø, Egholm, Endelave, Fur, Hjarnø, Hjortø, Mandø, Omø, Orø, Skarø, Tunø og Venø.

Yderområder forbindes ofte med en stagnerende eller negativ økonomisk udvikling, herunder lav vækst og høj arbejdsløshed. En geografisk baseret

definition som yderområde er imidlertid ikke nødvendigvis ensbetydende med en negativ udvikling. Således har eksempelvis Ringkøbing-Skjern Kommune, på trods af dets geografiske status som yderområde, gennem de seneste år oplevet både en relativ høj vækst i den skattepligtige indkomst samt et lavt ledighedsniveau. (Se kapitel 2.2 Regioner og yderområder, i Regionalpolitisk Redegørelse - Analyser og baggrund, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2010.)

Landdistriktsprogrammets kategorisering af yderkommuner

De 16 yderkommuner i forhold til landdistriktsprogrammet 2007-2013

Kilde: Fødevareministeriet. Mere liv på landet – Landdistriktsprogrammet 2007-2013.

Landdistriktsprogrammet danner baggrund for fordelingen af landdistriktsmidlerne fra EU, og skal give befolkningen gode muligheder for at leve i og af landdistrikterne. I forhold til Landdistriktsprogrammet anvendes kategoriseringer af yderområder, der har til formål at udpege de områder af landet, der er økonomisk vanskeligst stillet og dermed har mest behov for de afsatte tilskudsmidler.

I relation til Landdistriktsprogrammet opdeles Danmark i 16 yderkommuner, 29 landkommuner, 18 mellemkommuner og 35 bykommuner, hvor midlerne fra Landdistriktsprogrammet 2007-2013, der uddeles via de lokale aktionsgrupper, især er møntet på de to førstnævnte kategorier. Opdelingen er baseret på en sammenvæjning af 14 geografiske og samfundsøkonomiske

kriterier, herunder urbaniseringsgraden, udviklingen i befolkning og beskæftigelse mv.

De 14 indikatorer som indgår i klassifikationen er: 1) Befolkning pr. km². 2) Befolkning i landområder og byer under 1000 indbyggere. 3) Andel af kommunens areal i landzone. 4) Andel af beskæftigede i landbrugserhverv. 5) Andel af befolkningen i alderen 17-64 år. 6) Andel af befolkning i alderen 25-44 år. 7) Udvikling i beskæftigelsen 1994-2004. 8) Befolkningsudviklingen 1994-2004. 9) Gennemsnitlig afstand til motorvej. 10) Arbejdspladser i forhold til beskæftigede (pendlingsafhængighed). 11) Andel af arbejdsstyrken med grundskoleuddannelse 2005. 12) Andel af arbejdsstyrken med mellem- lang – eller højere uddannelse 2005. 13) Gennemsnitlig afstand til områder med stort overskud af arbejdspladser 2004. 14) Beskatningsgrundlag pr. indbygger 2007.

Kategorisering af yderområder i forhold til EU's strukturfondsmidler

Yderområder og overgangsområder i forhold til EU's strukturfondsmidler og det forhøjede befordringsfradrag.
Kilde: Erhvervs- og Byggestyrelsen

I forbindelse med strukturfondsindsatsen 2007-2013 er 16 kommuner defineret som yderområder på baggrund af to samfundsøkonomiske indikatorer: lav erhvervsindkomst og svag befolkningsudvikling. Herudover er de 27 småøer under Sammenslutningen af Danske Småøer udpeget som yderområder. Endelig er der udpeget nogle såkaldte overgangsområder. Det er Mål

2-kommuner fra perioden 2000-2006 og yderområder omfattet af den regionale vækststrategi fra 2003.

Mindst 35 % af strukturfondsmidlerne i den nuværende strukturfondsperiode skal komme yderområderne under ét til gavn. Denne yderområdeinddeling bruges desuden til at udpege de kommuner, hvor pendlere har ret til det forhøjede befordringsfradrag.

Ved lav erhvervsindkomst og svag befolkningsudvikling forstås:

- Lav erhvervsindkomst: Kommunens erhvervsindkomst pr. indbygger er maksimalt 90 % af landsgennemsnittet (udregnet som et gennemsnit for perioden 2001-2003).
- Svag befolkningsudvikling: Kommunen har oplevet et fald i befolkningstallet, eller befolkningstilvæksten i kommunen har været på mindre end 50 % af landsgennemsnittet siden år 2000 (udregnet som gennemsnit for perioden 2000-2005).